

Fjala e veçantë e Krishtit për njerëzit e Tij

Ishte nata përpara kryqëzimit të Krishtit dhe prova e rëndë që e priste Atë, po rëndonte edhe më shumë në shpirtin e Tij. Ai mori njëmbëdhjetë nga apostujt e Tij (Juda ishte larguar ndërkohë, për ta tradhtuar) dhe shkoi të lutej në kopshtin e Gjetsemanisë. Ai la tetë apostuj afër hyrjes së kopshtit duke i urdhëruar me butësi: «Uluni këtu, ndërsa Unë po shkoj aty të lutem» (Mateu 26:36). Pastaj, i shoqëruar nga Pjetri, Jakobi dhe Gjoni, Ai vazhdoi rrugën për në kopësht. Pas një momenti të shkurtër, Ai u tha atyre: «Shpirti im është thellësisht i trishtuar, deri në vdekje; qëndroni këtu dhe rrini zgjuar bashkë me Mua» (Mateu 26:38). Duke u larguar prej tyre, Jezusi shkoi në një vend për të qenë vetëm dhe, duke rënë me fytyrë në tokë, u lut: «Ati im, në qoftë se është e mundur, largoje prej meje këtë kupë; megjithatë, jo si dua Unë, por si do ti» (Mateu 26:39).

Në lutjen e Zotit tonë, një fjalë e vetme mbart peshë shumë të madhe për Të dhe për ne. Në fakt, e gjithë lutja e Tij përqëndrohet rreth asaj fjale. Është fjala «megjithatë». Nuk është e tepërt të themi se shpëtimi i botës varej nga kuptimi i kësaj fjale. Çfarë mund ta shpëtonte njerëzimin në qoftë se Krishti, si i vetmi person në univers që mund ta

shpëtonte, nuk do të kishte dashur ta bënte këtë? Supozoni se Ai kishte menduar të vendoste veten e Tij të parin dhe mëkatarët të dytët. Çfarë do të ndodhte, në qoftë se Ai do të kishte thënë: «Kjo vuajtje është një çmim i madh për t'u paguar. Është sakrificë e madhe për t'u bërë për ata pak që mund të shpëtohen»? Po në qoftë se Ai do të ishte lutur: «At, largoje këtë kupë nga Unë, mos u bëftë dëshira Jote, por u bëftë vetëm Imja»? Përgjigjja është e qartë: Në qoftë se Ai do të ishte sjellë në atë mënyrë, me atë shpirt, ne do të ishim të humbur, pa ndonjë shpresë për shpëtim.

E gjithë bota mund të gëzohet, se Ai kishte dhembshuri për mëkatarët dhe nënshtim ndaj dëshirave të Perëndisë dhe jo ndaj dëshirave personale. Sot kemi një rrugë shpëtimi, sepse Shpëtimtari ynë ishte i gatshëm të shqiptonte fjalën «megjithatë». Në qoftë se Ai nuk do të ishte i vendosur të thoshte atë fjalë, kurrë nuk do të kishte shkuar në kryq. Përpara «po»-së së Tij për dëshirën e Atit, aty duhet të ishte një «megjithatë», për të treguar dëshirën e Tij.

Kuptimi i fjalës «megjithatë» në lutjen e Shpëtimtarit tonë, na kujton rëndësinë e fjalëve kyç në komunikim. Disa fjalë japin kuptimin e thellë të mendimeve dhe te ideve që duam të shprehim, kështu që ato duhet të studiohen me kujdes. Mospërdorimi i këtyre fjalëve me kujdes, gati gjithmonë sjell keqkuptim.

Fjala «kishë» është shumë e rëndësishme për arsye të marrëdhënies së saj kryesore me të gjithë mesazhin e Testamentit të Ri. «Kisha» është një përkthim në shqip i fjalës që shfaqet 114 herë në Testamentin e Ri në greqisht. Është ndoshta e saktë të themi se një njeri nuk mund të shpresojë që të kuptojë rrugën e shpëtimit për botën sot, pa kuptuar përdorimin e kësaj fjale në Testamentin e Ri.

Le ta shikojmë këtë fjalë në të tre mënyrat në të cilat ajo është përdorur në Testamentin e Ri. Këto përdorime të ndryshme komunikojnë origjinën e pasur të fjalës, mënyrën se si Krishti dhe shkrimtarët e frymëzuar e përdorën atë në

lidhje me njerëzit e shpëtuar të Perëndisë dhe aplikimin praktik të saj në ditët e sotme.

PËRDORIMI JOFETAR I FJALËS

Fjala ishte para së gjithash një fjalë e zakonshme dhe e përditshme pa ndonjë kuptim të veçantë fetar.

Në kuptimin e saj më të thjeshtë, fjala duket se ka pasur kuptimin e një «bashkësie njerëzish» të çdo lloji e për çdo qëllim. Një shembull i këtij përdorimi gjendet te Veprat 19 në lidhje me trazirat që ndodhën në Efes. Trazirat u krijuan nga argjendarët që bënë ikona për perëndeshën aziatike Artemis. Shitja e ikonave të tyre po influencohej nga predikimi i Palit rreth Krishtit në atë qytet. Argjendarët u mbledhën me artizanët e tjerë për të diskutuar se çfarë mund të bëhej për dëmin që po pësonte tregtia dhe feja e tyre (Veprat 19:25). Dhimitri, një argjendar, mbajti një fjalim të flaktë dhe bëri që turma të irritohej akoma dhe më shumë (Veprat 19:28). Njerëzit në rrëmujë rendën drejt teatrit. Lluka shkroi për mbledhjen e tyre: «Ndërkaq disa bërtisnin një gjë, të tjerë një tjetër, saqë mbledhja ishte trazuar dhe më të shumtët nuk dinin përse ishin mbledhur» (Veprat 19:32). Fjala e përdoruar nga Lluka për mbledhjen në këtë varg është ekklesia, fjala e përkthyer në shqip me fjalën tonë «kishë». Në fillim, turma mendoi se mbledhja e tyre duhet të ishte për Aleksandrin, sepse ai ishte vendosur përpara tyre. Aleksandri bëri me dorë nga ata për t'u tërhequr vëmendjen, sepse ai po kërkonte mundësinë për t'i folur turmës; por turma, duke e ditur se ai ishte një hebre, refuzoi ta dëgjonte dhe bërtiti për dy orë: «E madhe është Diana e Efesianëve!» (Veprat 19:34). Kancelari i qytetit iu drejtua Dhimitrit për ta hedhur Palin dhe shokët e tij në gjyq në qoftë se ai besonte se ata kishin thyer ligjin. Më tej ai tha:

Dhe nëse keni ndonjë kërkesë tjetër për të bërë, të zgjidhet në

kuvendin sipas ligjit. Ne në fakt jemi në rrezik të akuzohemi si kryengritës për ngjarjen e sotme, sepse nuk ka asnjë arsye me të cilën të përligjet ky grumbullim (Veprat 19:39–40).

Lluka më vonë shtoi: «Dhe, si i tha këto, e shpërndau *mbledhjen*» (Veprat 19:41).

Tri herë në rrëfimin për këtë takim, Lluka përdori fjalën greke *eklesia* (Veprat 19:32, 39, 41). Ai e përdori atë për të nënkuptuar thjesht një mbledhje (grumbullim njerëzish), sepse bashkësia që ai e quajti *eklesia* në vargjet 32 dhe 41, është dhënë si një turmë në vargun 30. Mbledhja e njerëzve apo *eklesia* në teatër nuk u thirr nga dikush me paramendim, por ndodhi rastësisht në gjithë rrjedhën e çoroditur të ngjarjeve. Lluka gjithashtu përmendi një kuvend të rregullt, të organizuar dhe përsëri i referohet këtij kuvendi si *eklesia* në vargun 39.

Sipas përdorimit të fjalës nga Lluka, është më mirë që të mendojmë për fjalën *eklesia*, në kuptimin e saj jofetar, i cili i referohet mbledhjes, kuvendit, takimit, grumbullimit të çdo lloji. Ndodh që një bashkësi e caktuar mblidhet në një takim të organizuar dhe disa herë të tjera një bashkësi mblidhet rastësisht. Në të dy rastet Lluka përdor fjalën *eklesia*.

Disa ekspertë gjuhe sot besojnë se përdorimi jofetar i kësaj fjale në ditët e Testamentit të Ri kishte më shumë kuptimin e «një mbledhjeje rastësore» se sa kuptimin e «mbledhjes që thirret ose organizohet». Përdorimi nga Lluka i kësaj fjale te Veprat 19 konfirmon konkluzionet e tyre.

Gjatë viteve të fëmijërisë sime, duke qenë se familja ime në atë kohë jetonte në një fermë, kisha si detyrë të mblidhja lopët së bashku për të mjelë qumështin në mëngjes dhe në mbrëmje. Duhet të ecja përmes lëndinës për të mbledhur lopët dhe, pasi t'i gjeja, duhet t'i drejtoja për nga hambari. Më pas duhet t'i çoja në vendin e posaçëm që kishim, ku ato do të prisnin për t'u mjelë. Shpesh, kur shkoja për të kërkuar lopët, do t'i gjeja duke kullotur në

grup dhe jo të shpërndara në fushë. Sipas përdorimit jofetar të fjalës *ekkklesia*, lopët që u çuan për t'u mjelë ishin *ekkklesia*, sepse ato ishin mbledhur në të njëjtin vend dhe lopët në grup në fushë ishin gjithashtu *ekkklesia*, sepse ato ishin të mbledhura së bashku sipas dëshirës së tyre.

Përdorimi i kësaj fjale nga Lluca na ndihmon të kuptojmë se si kjo fjalë përdorej në botën jofetare përpara se Zoti ynë ta përdorte në kuptimin fetar. Kjo histori e fjalës do të jetë një bazë mbi të cilën ne mund të arrijmë të kuptojmë më mirë përdorimin e kësaj fjale nga Zoti.

PËRDORIMI FETAR I FJALËS

Fjala *ekkklesia* gjithashtu ka një kuptim fetar në Testamentin e Ri.

Testamenti i Vjetër e bën të qartë se koncepti i bashkësisë së njerëzve të Zotit është i pranishëm në mendësinë e hebrenjve. Në Septuagint, që është përkthimi në greqisht i Testamentit të Vjetër (nga origjinali në hebraisht), «bashkësia» e Izraelit, që është *qahal* në Hebraisht, ishte përkthyer në greqisht me fjalën *ekkklesia*. Kjo fjalë i referohej në mënyrë të veçantë grumbullimit të popullit («bashkësisë») së Izraelit përpara Zotit, për zbatimin e praktikave të tyre fetare (Ligji i Përtërirë 18:16, 31:30; 1 Mbretërit 8:65; Veprat 7:38).

Fjala «sinagogë» gjithashtu përdorej në fillim për t'iu referuar një bashkësie njerëzish të mbledhur së bashku për një qëllim të caktuar. Më vonë, fjala përdorej për një bashkësi kristianësh të cilët ishin mbledhur për të adhuruar Perëndinë. Jakobi përdor të dyja fjalët, *sinagogë* dhe *ekkklesia*, në librin e tij, për faktin se ai kishte në mendje hebrenjtë kristianë si lexuesit e librit të tij. Ai përdori *sinagoge* për një bashkësi kristianësh të cilët ishin mbledhur për nderim (Jakobi 2:2) dhe ai përdori *ekkklesia* për mbledhjen e besimtarëve në një vend të caktuar (Jakobi 5:14).

Kështu, Zoti ynë zgjodhi fjalën «kishë» për të përshkruar ata që do të bëheshin njerëzit e veçantë të Perëndisë me anë të shpëtimit të ofruar prej Tij (Mateu 16:18). Kuptimi i kësaj fjale është «mbledhje» në përdorimin e saj jofetar dhe «mbledhje e njerëzve të Perëndisë» në përdorimin e saj në Testamentin e Vjetër. Zoti ynë mori një fjalë jofetare dhe i dha asaj një kuptim të veçantë fetar. Në zgjedhjen e kësaj fjale Jezusi huazoi nga traditat fetare dhe i shtoi një kuptim të ri. Fjala, sipas përdorimit që i dha Jezusi, u referohet gjithë njerëzve të Zotit në univers, të cilët janë shpëtuar nga gjaku i Tij, pavarësisht se ata janë të mbledhur në grup apo jo (Veprat 8:3; Efesianëve 1:22).

Një ide tjetër që na është dhënë në Testamentin e Ri në lidhje me fjalën ekklesia është ajo e diçkaje që është «thirrur» apo është «zgjedhur». Ky kuptim ndoshta nuk ishte në përdorimin e zakonshëm të fjalës, por është një pjesë e rëndësishme për të kuptuar përdorimin e veçantë të saj nga Krishti. Fjala ishte atje, por ajo tani i aplikohet bashkësisë së njerëzve të Perëndisë.

Pjetri i tha turmës në Ditën e Rrëshajëve: «Sepse premtimi është për ju dhe për bijtë tuaj dhe për gjithë ata që janë larg, për ata që Zoti, Perëndia ynë, do t'i thërrasë» (Veprat 2:39). Pali u tha Thesalonikasve: «...të ecni denjësisht për Perëndinë, që ju thërret në mbretërinë dhe lavdinë e Tij» (1 Thesalonikasve 2:12). Perëndia i kishte thirrur me anë të ungjillit. Pali tha: «Tek e cila ju thirri me anë të ungjillit tonë, që të arrini të merrni lavdinë e Zotit tonë Jezu Krisht» (2 Thesalonikasve 2:14). Kështu ata njerëz që ishin thirrur nga Perëndia përmes ungjillit, ishin quajtur «kisha» (1 Korintasve 1:1–3).

Më tej, Pali i tregoi kishës në Kolose: «Ai na nxori nga pushteti i errësirës dhe na çoi në mbretërinë e Birit të Tij të dashur, në të cilën ne kemi shpengimin me anë të gjakut të Tij dhe faljen e mëkateve» (Kolosianëve 1:13–14). Pjetri tha që «të shpallni mrekullitë e atij që ju thirri nga terri në

dritën e Tij të mrekullueshme» (1 Pjetër 2:9). Pjetri, gjithashtu, shkroi: «Por ashtu si është i shenjtë Ai që ju thirri, të jini edhe ju të shenjtë në gjithë sjelljen tuaj» (1 Pjetër 1:15).

Sauli nga Tarsi, fariseu, u bë Saul kristiani, kur ai iu përgjigj thirrjes së Perëndisë duke iu bindur ungjillit. Kur Krishti iu shfaq atij në rrugën për në Damask, Sauli besoi në Të, u pendua për mënyrën e mëparshme të jetës dhe pranoi Krishtin si Zot. Tri ditë më vonë, në Damask, Ananias i tha atij: «Dhe tani ç'pret? Çohu dhe ji i pagëzuar dhe i larë nga mëkatet e tua, duke thirrur emrin e Zotit» (Veprat 22:16). Sauli, kur mori këto udhëzime, u çua dhe thirri në emrin e Atij për shpëtimin me anë të pagëzimit. Më vonë, ai iu referua bërjes së tij kristian si të thirrur përmes hirit të Perëndisë (Galatasve 1:15). Kështu Sauli¹ u thirr, u zgjodh apo u bë kristian dhe, në këtë mënyrë, Perëndia e bëri anëtar të trupit të njerëzve të shpëtuar. Ky është trupi që Krishti e quajti kisha e Tij.

Jezusi përdori fjalën «kishë» për t'u referuar të gjithë njerëzve të Perëndisë në periudhën e Besëlidhjes së Re pa e vënë theksin te vendi apo koha e caktuar. Edhe pse asnjë kristian sot nuk është anëtar i bashkësisë që ishte themeluar në Ditën e Rrëshajëve, të gjithë kristianët e gjithë kohërave dhe gjithë vendeve janë anëtarë të së njëjtës kishë të Zotit që u themelua atë ditë. Kisha u themelua njëherë e përgjithmonë në Jeruzalem, në ditën e parë të Rrëshajëve pas ringjalljes së Jezusit. Pra kisha ka vetëm një ditëlindje dhe nuk ka rilindur vazhdimisht në çdo shekull apo pas çdo periudhe të vështirë për të.

PËRDORIMI PRAKTIK I FJALËS

Do të prisnim që kuptimi i dhënë për fjalën «kishë» nga Jezusi dhe Fryma e Shenjtë të merrej nga shkrimtarët e Testamentit të Ri dhe të përdorej praktikisht dhe në të vërtetë është tamam kështu.

Praktikisht, shkrimtarët e frymëzuar e përdorën fjalën «kishë» në katër mënyra. E para, ata e përdorën atë për t'iu referuar një bashkësie me njerëz të Perëndisë në një vend të caktuar. Pali i shkroi «kishës së Zotit» në Korinth, atyre që ishin shenjtëruar me anë të Krishtit (1 Korintasve 1:2). Ai i drejtohet kishës në Filipi si «shenjtoret në Jezu Krishtin që janë në Filipi» (Filipianëve 1:1). Shenjtorëve në Thesalonik Pali u drejtohet: «kishës së Thesalonikasve në Perëndinë Atë dhe në Zotin Jezu Krisht» (1 Thesalonikasve 1:1). Të gjithë kristianët e një vendi të caktuar quheshin «kisha» e atij vendi. Bashkësia lokale e kristianëve ishte një shprehje e kishës universale. Kur dikush bëhet anëtar i kishës së Krishtit, ai bëhet pjesë e trupit të kristianëve që jetojnë në të njëjtin vend (qytet, fshat) me të.

E dyta, shkrimtarët e frymëzuar përdorën fjalën «kishë», kur folën për bashkësitë lokale të një vendi. Lluka shkroi: «Kështu në mbarë Judenë, në Galile dhe në Samari kishat kishin paqe dhe ndërtoheshin. Dhe duke ecur në druajtjen e Zotit dhe në ngushëllimin e Frymës së Shenjtë, shumoheshin» (Veprat 9:31). Disa herë kisha në një zonë ishte përkufizuar në shumës si «kishat». Pali u shkroi «kishave të Galatisë», kur u dërgoi një letër Galatasve (Galatasve 1:2). Do të ishte një përdorim sipas Biblës i fjalës «kishë», po të flisnim për kishën në Europë apo për kishat në Europë.

E treta, shkrimtarët e Testamentit të Ri e përdorën fjalën «kishë» për të treguar përbërjen e kishës. Ata e përdorën atë për të treguar llojin e njerëzve nëpër kisha. Pali iu referua «kishave të johebrenjve» në përsëritjet e tij te Romakeve 16: «U bëni të fala Prishilës dhe Akuilës, bashkëpunëtorë të mi në Krishtin Jezus, të cilët për jetën time vunë kokën në rrezik; ata i falenderoj jo vetëm unë, por të gjitha kishat e johebrenjve. I bëni të fala edhe kishës që është në shtëpinë e tyre» (Romakëve 16:3–5).

E katërta, këta shkrimtarë të frymëzuar përdorën fjalën

«kishë» në lidhje me një bashkësi të mbledhur për adhurim. Kisha ekziston edhe kur nuk është mbledhur për nderim, por fjala «kishë» është përdorur në një mënyrë të veçantë për mbledhjen e kishës në një vend të veçantë për nderimin e Perëndisë. Pali tha se korintasit erdhën së bashku si një kishë kur ata u bashkuan me njëri-tjetrin (1 Korintasve 11:18). Ai i mësoi gratë që të mos flisnin në kishë: «Gratë tuaja të heshtin në kishë, sepse nuk u lejohet të flasim, por duhet të nënshtrohen, sikurse thotë edhe ligji» (1 Korintasve 14:34). Ai natyrisht, në këtë pjesë, u referohet njerëzve që nderojnë në kishë.

Kur flitet për «kishën», pavarësisht nga emri që përdoret, bëhet fjalë për ata njerëz që janë sjellë në trupin e Krishtit duke iu nënshtuar ungjillit të Tij. Një kristian është thirrur jashtë nga bota dhe errësira dhe është vendosur, me anë të hirit të Perëndisë, në trupin që Krishti dhe shkrimtarët e frymëzuar të Testamentit të Ri e quajtën «kishë».

KONKLUZIONI

A jeni pjesëtarë të kësaj kisha? A e konsideroni të domosdoshme të vini në kishën e Krishtit, në qoftë se nuk jeni në trupin e Tij?

A nuk e shikoni se çfarë donte të thoshte Krishti me fjalën «kishë»? Ai mori një fjalë, që në kuptimin e saj jofetar nënkuptonte një «bashkësi njerëzish» dhe sipas kuptimit të fjalës në hebraisht nënkuptonte «një bashkësi e njerëzve të Perëndisë», i shtoi një kuptim të ri asaj dhe e aplikoi për njerëzit që ishin thirrur drejt shpëtimit përmes ungjillit dhe në sajë të hirit të Perëndisë. Në kuptimin e saj të gjerë, fjala «kishë» u referohet të gjithë atyre që janë shpëtuar nga gjaku i Krishtit. Sidoqoftë, në kuptimin lokal dhe praktik, u referohet atyre që Ai i ka shpëtuar dhe që takohen së bashku për nderim.

Dikush ka thënë: «Kisha nuk na shpëton, por mban ata që janë shpëtuar.» Jezusi është Shpëtimtari i botës dhe i

quan kisha e Tij ata që janë të shpëtuar.

Ai që është shpëtuar nga Krishti, do të dojë gjithë njerëzit e tjerë që janë shpëtuar nga Ai. Ai do të ketë një marrëdhënie të ngushtë me ta dhe do të dojë të jetë me ta, që të mund të fuqizohet në besimin e tij prej tyre dhe që të mund të forcojë në ndonjë mënyrë besimin e tyre. Përmes apostujve të Tij të frymëzuar, Krishti i ka udhëzuar njerëzit e Tij të shpëtuar, që të mblidhen së bashku për të nderuar dhe për të punuar në plotësimin e misionit të Tij (Hebrenjve 10:25; Titit 3:1). Ky grupim i njerëzve të Tij të shpëtuar, që mblidhet së bashku në një vend të caktuar për të nderuar dhe punuar, është kisha e Krishtit.

A do t'ju shikonte Krishti si pjesë e kishës së Tij?

SHËNIME

¹Sauli thirret më vonë në Bibël me emrin Pal, por Bibla nuk na e thotë «pse»-në e këtij ndryshimi. Askund në Testamentin e Ri nuk na thuhet që njerëzit duhet të ndërrojnë emrin e tyre kur bëhen kristianë.

PËRGJIGJUNI PYETJEVE

(përgjigjet në mësimin “Shtojca 1”)

1. Shpjegoni domethënien e fjalës «megjithatë» në lutjen e Shpëtimtarit tonë në Gjetsemani te Mateu 26:39.
2. Sa shpesh shfaqet fjala «kishë» në Testamentin e Ri dhe cila është domethënia e kësaj fjale?
3. Cili është kuptimi jofetar i fjalës «kishë» në Testamentin e Ri. Jepni një varg që e përdor fjalën me këtë kuptim.
4. A i referohet fjala «kishë» gjithmonë një bashkësie fetare në kuptimin e saj jofetar? A i referohet gjithmonë një bashkësie «të zgjedhur», një bashkësie që është thirrur së bashku për një qëllim të caktuar?
5. Ç'koncept i ri iu shtua fjalës «kishë», përmes përdorimit të saj nga Fryma e Shenjtë? (Shikoni Veprat 2:39 dhe 1 Thesalonicasve 2:12.)
6. Si i thërret Perëndia njerëzit pranë vetes së Tij sot? Jep Shkrimet që mbështesin përgjigjen tuaj.
7. Shpjegoni si e thirri Perëndia Saulin për t'u bërë kristian. (Shikoni në mënyrë të veçantë Veprat 22:16.)

8. Diskutoni përdorimin praktik të fjalës «kishë», ashtu si jepet në Testamentin e Ri.

FJALË NDIHMËSE

- Abrahami** – një njeri besimtar nga Testamenti i Vjetër, të cilit Perëndia i bëri shumë premtime. Një nga premtimet e rëndësishme për sot është që gjithë kombet do të bekohen përmes «farës së tij». Jezusi erdhi nga Abrahami dhe kështu Ai është «fara e tij» (Galatasve 3:16).
- dishepull** – nxënës ose ndjekës. Te Veprat 11:26 dishepujt e Jezusit u quajtën për herë të parë kristianë.
- emërtim** – një mënyrë për t'iu referuar një njeriu, vendi apo sendi, është më shumë një përshkrim se sa një emër.
- fillimi i kishës** – themelimi i kishës të cilën Jezu Krishti e premtoi dhe për të cilën Ai vdiq. Premtimi i Tij u plotësua në Ditën e Rrëshajëve, kur tre mijë veta iu përgjigjën mësimit të apostujve dhe u pagëzuan (Veprat 2).
- Jakobi, Gjoni, Pjetri** – tre nga dymbëdhjetë apostujt e zgjedhur nga Jezusi në fillim të shërbesës së Tij.
- jobiblik** – nuk është në Bibël. Ide, koncepte dhe mësim që nuk gjenden në Bibël, kështu që nuk janë të aprovuara nga Perëndia.
- kjo kupë** – Jezusi nuk po i referohet një ene për të pirë, por vuajtjeve dhe vdekjes në kryq (Mateu 26:39), me fjalë të tjera, «kupa» e vuajtjeve.
- Kopshti i Gjetsemanisë** – vendi i agonisë së madhe të Jezusit dhe i arrestimit të Tij (Mateu 26:36–56; Marku 14:32–52); një kopsht përtej Luginës Kidron në Jeruzalem.
- kreu i kishës** – Jezu Krishti (Efesianëve 1:22–23).
- nënshtrim** – bindje ndaj Perëndisë dhe Fjalës së Tij.
- Periudha Patriarkale** – një nga tre periudhat e veçanta e historisë sipas Biblës. E para ishte Periudha Patriarkale, kur Perëndia u foli drejtpërdrejt krerëve të familjeve (si Adamit, Noeut apo Abrahamit etj.). Tjetra ishte Periudha e Moisiut, kur fëmijët e Izraelit ndoqën Ligjin që iu dha Moisiut (duke përfshirë Dhjetë Urdhëresat). Kjo zgjati deri në vdekjen e Jezusit në kryq. Periudha e fundit është Periudha Kristiane. Në këtë periudhë, gjithë të shpëtuarit i janë shtuar kishës dhe Testamenti i Ri është standarti i vetëm hyjnor për mësim dhe nderim. Kjo periudhë do të zgjasë deri në ardhjen e dytë të Jezusit.

UDHËZIME PËR STUDIM TË MËTEJSHËM TË BIBLËS

Konvertimet (Kthimi i njerëzve në kristianë) – Veprat 2:36–47; Veprat 8:5–6, 12; Veprat 8:18–22, 26–39; Veprat 9:1–18; Veprat 10:1–48, 11:14; Veprat 16:13–15, 25–34; Veprat 19:1–5

Të kënduarit – Mateu 26:30; Veprat 16:25; Romakëve 15:9; 1 Korintasve 14:15; Efesianëve 5:19; Kolosianëve 3:16; Hebrenjve 13:15; Jakobi 5:13

Gra të perëndishme – Veprat 9:36–39, 18:24–26; Romakëve 16:1–4; 2 Timoteut 1:5

Influenca – Mateu 5:13–16; 1 Korintasve 15:33

Lutja – Mateu 6:1–15; Lluka 11:1; 1 Thesalonikasve 5:17–18; Hebrenjve 4:16; Jakobi 5:16

Uniteti i besimtarëve – Gjoni 10:16, 17:20–21; Romakëve 16:17; 1 Korintasve 1:10, 3:3–6, 14:33; Efesianëve 4:1–5

Paralajmërimet – Mateu 15:13–14; Marku 7:9, 13; Galatasve 1:6–9; 1 Timoteut 4:1–3; 1 Gjon 4:1; 2 Gjon 9–11

Satani – Mateu 4:1–11, 13:19, 38; Gjoni 8:44; 2 Korintasve 11:14; Efesianëve 6:11–19; Jakobi 4:7; 1 Pjetër 5:8–9

Qielli – Mateu 25:46; Gjoni 14:1–6; Hebrenjve 12:22; Zbulesa 21:1–4, 26–27

Ferri – Mateu 25:31–46; Marku 9:43–48; Lluka 16:19–31; 2 Thesalonikasve 1:7–9; Zbulesa 14:11; 21:8

Autor: *Eddi Cloer*

Marrë nga libri: “*Si të bëhesh një kristian besnik*”

© 2003 E VERTETA PER SOT

Të gjitha të drejtat të rezervuara